

Vuosi 2009

Yleiskatsaus

Tuotoksen toiminnan perusta on hyvitysmaksuista, edelleen lähetyksestä ja opetustallennuksesta sovittavat korvaukset. Digitaalisen tekniikan ja jakelun myötä sisältötoimiala on jatkuvassa murroksessa, mikä vaikuttaa sekä perinteisiin toimintoihin että samanaikaisesti käynnistää uusien liiketoimintojen kehittelyn ja syntyminen. Toimintavuonna 2009 Tuotoksen tuotot olivat ennakoitua tasoa ja antoivat vakaan pohjan digitaalisuuteen liittyvien muutosten ja niiden vaikutusten arvioimiseen.

TV-ohjelmien käyttöön liittyviä uusia liiketoimintoja ja ansaintamalleja pohdittiin niin kaupallisten toimijoiden kuin viranomaistenkin aloitteesta. Tuotos pyrki osallistumaan ja vaikuttamaan tähän kehitykseen osallistumalla keskusteluun, työryhmiin ja hankkeisiin, antamalla lausuntoja ja tekemällä esityksiä.

Tekijänoikeudet olivat ahkeran yhteiskunnallisen ja lainsäädännöllisen tarkastelun alla niin Suomessa kuin koko Euroopassakin. Vireillä oli Tuotoksen toiminnan kannalta merkityksellisiä hankkeita, kuten tv-ohjelmien monikanavajakelu, tekijänoikeuslain 3. luvun uudistaminen ja hyvitysmaksua koskeva kokonais selvitys. Liikenne- ja viestintäministeriö käynnisti siirtovelvoitetta (must carry) koskevan lain uudistamisen ja opetusministeriössä valmisteltiin työsuhdetekijänoikeuslakia sekä luovien sisältöjen verkkojakelua koskevaa lainsäädäntöä.

Jossain määrin yhteistä kaikille näille hankkeille oli näkemys tekijänoikeuksista digitaalisen kaupankäynnin esteenä tai vaikeuttajana. Tuotos on omalta osaltaan pyrkinyt vaikuttamaan tämänkaltaisten virheellisten käsitysten korjaamiseen.

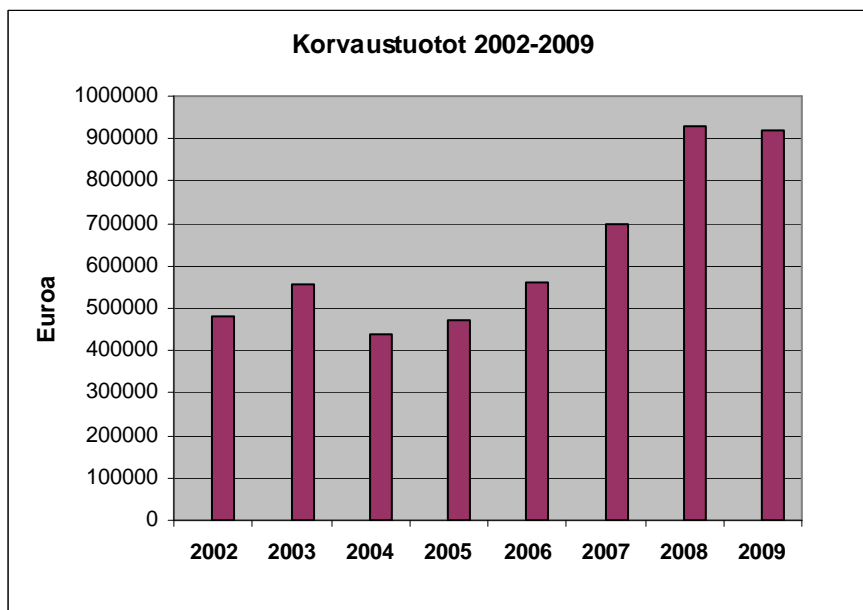
Korvaustoiminta

Maailmantalouden tiukka vuosi 2009 ei vielä näkynyt Tuotoksen korvauskertymässä. Korvaustuotot pysyivät samalla tasolla kuin edellisenä toimintavuonna ja olivat 918 974 euroa. Kokonaistuotot toimintavuonna olivat 1 012 835 euroa ja kulut 242 004 euroa.

Opetustallennuskorvaukset kaksinkertaistuivat sopimuksen laajemman käyttöalan ansiosta. Sen sijaan korvaukset edelleen lähetyksestä laskivat puoleen edellisestä vuodesta johtuen siitä, että AGICOAn (Association of International Collective Management of Audiovisual Works) vuoden 2008 tilityspäätös osoitti normaalia vuotta runsaammin varoja takautuviin tilityksiin. Hyvitysmaksutuotot pysyivät edellisvuoden tasolla. Kotimaisten elokuvien opetus käyttökorvauksia tilitettiin ensimmäisen kerran syksyllä 2009.

Tuotoksen arvonlisäverovelvollisuus laajeni lain muutoksen myötä koskemaan koko Tuotoksen toimintaa. Vuoden 2009 alusta hyvitysmaksu-

edelleenlähetys- ja opetustallennuskorvausten verokanta oli 8%. Opetuskäyttökorvausten alv-prosentti säilyi ennallaan ja oli 22 %.

Hyvitysmaksu

Opetusministeriö osoitti tuotantoyhtiöille vuoden 2008 yksityisen kopioinnin hyvitysmaksuista 446 729 euroa. Tuotos on useana vuonna neuvotellut opetusministeriön kanssa tuottajien hyvitysmaksuosuuden nostamisesta. Vuonna 2009 ministeriön jakopäätös pysyi edelleen jakosuhteiltaan muuttumattomana.

Teoston hyvitysmaksuyksikön keräämät kokonaistuotot laskivat vuonna 2009 lähes 30%. Tuotos on yhteistyössä muiden hyvitysmaksua saavien järjestöjen kanssa tavannut ministereitä ja virkamiehiä sekä tehnyt esityksiä hyvitysmaksutuottojen turvaamiseksi. Korvaukset laskevat, koska maksun piiriin ei ole asetettu uusia digitaalisia tallennuspalveluita. Tekijänoikeuslaki edellyttää, että maksu tulee määrätä laitteisiin, joita merkittävässä määrin käytetään yksityiseen kopiointiin. Tekijänoikeusjärjestöjen esityksistä huolimatta valtioneuvosto ei ole ottanut tällaisia laitteita maksun piiriin.

Tuotos osallistui vuoden 2009 aikana hyvitysmaksun neuvottelukunnan ja sen alaisuudessa toimivan tutkimustyöryhmän toimintaan. Neuvottelukunta seuraa kopiointiin käytettävien laitteiden, kopiointivolyymien ja kuluttajamarkkinoiden kehitystä sekä toimii yhdessä tekijänoikeusjärjestöjen ja laitevalmistajien sekä maahantuojien välillä. Tutkimustyöryhmän tehtävänä on ohjata ja valvoa hyvitysmaksututkimusten suunnittelua ja toteutusta. Vuoden 2009 aikana toteutettiin viisi kyselytutkimusta, joissa selvitettiin yksityistä kopiointia Suomessa, matkapuhelimien musiikkikäyttöä, ulkoisten kovalevyjen käyttöä sekä CD- ja DVD-kopiointia.

Edelleen lähetys

Edelleenlähetyskorvauksia kerättiin vuonna 2009 yhteensä 144 051 euroa. Korvaukset laskivat hiukan alle puoleen vuoden 2008 kertymästä. Muutos johtui siitä, että AGICOAn vuoden 2008 tilityspäätös osoitti normaalia vuotta runsaammin varoja takautuviin tilityksiin. Tällainen tilitys on poikkeus, ja vuonna 2009 palattiin taas normaaliin käytäntöön.

AGICOA Allianssiin kuuluvissa kaapelijakelun suurissa maissa Hollannissa ja Belgiassa käytiin oikeutta edelleenlähetyskorvauksista. Sikälaiset operaattorit kieltäytyivät maksamasta korvauksia perustellen asiaa mm. sillä, että eivät katso toimineensa tv-ohjelmien edelleen lähettäjinä. Alempien tuomioistuinten päätökset Hollannissa olivat huolestuttavia oikeudenomistajien kannalta: niissä katsottiin, että edelleen lähetystä ei ollut tapahtunut. Tapausten käsittely jatkuu vuonna 2010.

Tuotos perusti yhdessä AGICOA Europan kanssa AGICOA Estonian parantaakseen AGICOA:n neuvotteluasemaa Viron edelleenlähetysmarkkinoilla.

Kotimaassa tuotot ovat viime vuosina laskeneet johtuen mm. siirtymisestä digitaalisiin tv-lähetyksiin. Vuonna 2009 kaapelituottojen väheneminen johtui ruotsalaisten kanavien analogisen perusjakelun päättymisestä.

Opetusministeriön päätös sopimuslissensijärjestöiksi hyväksymisestä vuodelta 2008 velvoitti Kopioston neuvottelemaan edelleen lähettämisen ehtoista myös Tuotoksen kanssa. Tuotoksen ja Kopioston yhteistyö onkin tiivistynyt toimintavuoden aikana.

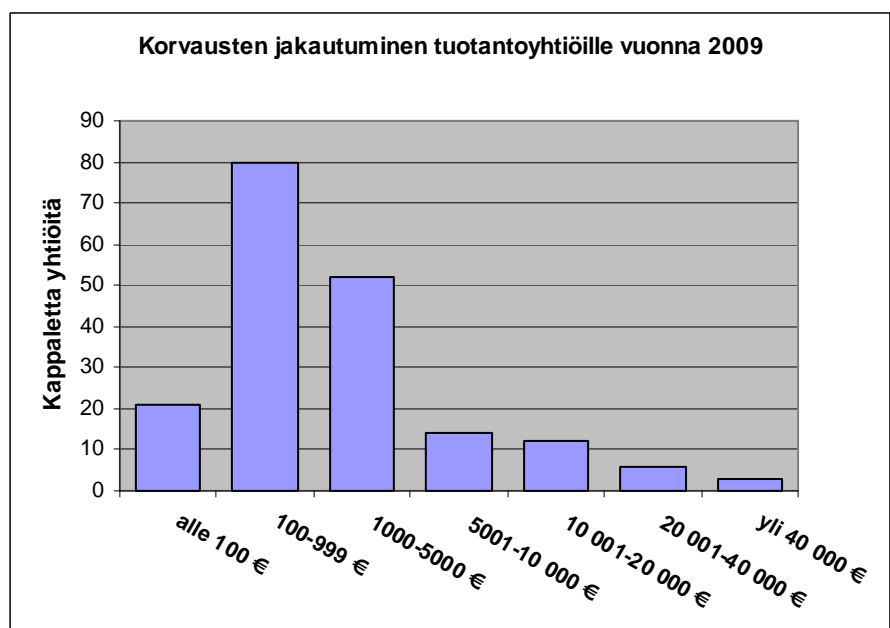
Opetustallennus

Vuoden 2009 korvaus opetuskäyttöön tallennetuista tv-ohjelmista oli 280 000 euroa. Sopimus laajeni merkittävästi aiempien vuosien sopimuksista. Se kattoi nyt ensimmäistä kertaa myös ulkomaiset riippumattomat tuotannot. Lisäksi sopimuksen piiriin kuului viisi tv-kanavaa aiemman kolmen sijasta.

Tuotoksen tavoitteena on tuotantoyhtiöiden opetustallennuskorvauksen kasvattaminen samalle tasolle, jolla tekijöiden korvaukset ovat, sekä korvausten suhteuttaminen vastaavien kaupallisten tallenteiden hintaan.

Vuoden 2008 korvaus, 140 000 euroa, tilitettiin joulukuussa 2009.

Syksyllä Tuotos tutki yhdessä opetusministeriön ja Kopioston kanssa opetusnauhoittamista ja tallenteiden esittämistä. Tutkimusraportti valmistui alkuvuodesta 2010.

Elävät kuvat, elävä koulu

Tuotoksen myöntämistä kotimaisten elokuvien opetuskäyttölupista kertyvät korvaukset kasvoivat edellisvuodesta 15,8 %. Käyttölupia hankittiin toimintavuoden aikana 48 194 eurolla. Luvan hankki 13 kuntaa ja 61 oppilaitosta ja lisäksi yksittäisiä esityslupia myönnettiin 15 kappaletta. Vuonna 2006 käynnistyneen opetuskäyttölupatoiminnan piiriin kuului vuoden 2009 lopussa lähes 200 elokuvateosta.

Opetuskäyttökorvauksia tilitettiin tuottajille ensimmäistä kertaa vuonna 2009. Tilitetyt korvaukset olivat ajalta 1.1.2006-31.9.2009. Korvauksia maksettiin yhteensä 97 256 euroa.

Tuotos teki yhteistyötä mm. Mediakasvatusseuran, KouluKinnon ja Tekijänoikeuden Tiedotus- ja Valvontakeskuksen kanssa lisätäkseen tietoa elokuvien käyttölupien tarpeellisuudesta ja sen hankkimisesta. Tiedotusyhteistyö kattoi mm. messuille ja tapahtumiin osallistumista.

Digitaaliset käyttö-alueet

Tuotoksen yhdistyskokous laajensi asiakassopimuksen valtuutuksen koskemaan verkkovälitteisten tilaus- ja tallennepalvelujen valvontaa ja lisensiointia, mikäli kyseessä on palvelu, joka koskee vapaasti vastaanotettavissa olevien kotimaisten tv-kanavien ohjelmasisältöjä. Toiminta digitaalisilla markkinoilla konkretisoitui toimintavuoden aikana ensimmäisessä Tuotoksen digitaaliseen jakeluun myöntämässä luvassa. Kesällä 2009 Tuotos myönsi edustamiensa av-tuottajien puolesta luvan Yleisradion kolme kuukautta kestävään DVB-H -kokeiluun. Myöhemmin syksyllä Kopiosto sopi, sopimuslissensijärjestöksi valtuutettuna, myös tuotantoyhtiöiden puolesta DVB-H -tekniikalla toteutetuista mobiilitv-lähetyksistä DNA:n kanssa.

Tuotoksen yhdessä Elokuvasäätiön, Elokuvaomistojen liiton ja AVEK:in kanssa vetämä AVOD-hanke päättyi elokuussa 2009. Projektin aikana järjestettiin workshoppeja ja kutsuseminaareja keskeisille toimijoille ja sidosryhmille. Tilaisuuksien tavoitteena oli kytkeä ideoita, visioita ja kritiikkiä toisiinsa sekä saattaa eri toimijoita yhteen. Av-sisältöjen digitaalisesta jakelusta kiinnostuneet tahot pitivät projektia onnistuneena näiden tavoitteiden osalta. Culminatumin digibusiness-osaamiskeskus otti hankkeesta kopin tarkoituksenaan perustaa Tekes-rahoitteinen "VOD-hubi" edistämään av-sisältöjen verkkojakelua.

Tuotos teki yhdessä Kopioston, Teoston, ÄKT:n, MTV:n, Sanoma Television ja Yleisradion kanssa tutkintapyyntönsä Tv-kaistan toiminnasta. Tv-kaista tarjoaa kotimaisten free-to-air -kanavien ohjelmat katsottavaksi kahden viikon ajalta, mutta se ei ole hankkinut oikeudenomistajilta tarvittavia lupia. Syksyllä jätetyn tutkintapyyntönsä käsittely jatkuu vuonna 2010.

Organisaatio

Päätäntävaltaa yhdistyksen kokouksissa käyttävät Tuotoksen jäsenjärjestöt. Tuotoksen jäsenjärjestöjä ovat Suomen audiovisuaalisen alan tuottajat SATU ry, Suomen elokuvatuottajien keskusliitto ry (SEK) ja Suomen Ääni- ja kuvataallennetuottajat ÄKT ry. Sääntömääräiset yhdistyskokoukset pidettiin 16.4. ja 2.12. Hallitus kokoontui yhdeksän ja työjaos kuusi kertaa toimintavuoden aikana.

Hallituksen puheenjohtajana toimi toiminnanjohtaja Stiina Laakso ja varapuheenjohtajana toiminnanjohtaja Arto Alaspää. Hallituksen jäseniä olivat äänitetuottaja Joose Berglund, av-tuottaja Seija-Liisa Eskola, av- ja elokuvatuottaja Jukka Helle, elokuvatuottaja Jarkko Hentula, äänitetuottaja Wemppa Koivumäki, toimitusjohtaja Raija Nurmio ja elokuvatuottaja Pertti Veijalainen.

Asiakassopimuksen tehneitä tuotantoyhtiöitä ja muita oikeudenomistajia oli vuoden 2009 lopussa 228.

Tuotoksen toiminnanjohtajana työskenteli Kirsi Niittyinperä, hallintopäällikkö/lakimiehenä Riikka Loukonen (25.5. asti), hallintosihteerinä Sarah Kullman (7.1. alkaen) ja järjestösihteerinä Viivi Arela (11.6. alkaen).

Edunvalvonta, tiedotus ja koulutus

Tuotos osallistui mahdollisuuksien mukaan lainvalmisteluun antamalla lausuntoja, tapaamalla päättäjiä, osallistumalla erilaisiin tilaisuuksiin ja työryhmiin.

Toimintavuoden aikana annettiin lausunnot monikanavajakelusta, työsuhdetekijänoikeudesta ja siirtovelvoitteesta. Tuotos osallistui myös Liikenne- ja viestintäministeriön mobiilitv-työryhmän toimintaan.

Tuotos oli Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskuksen jäsen, ja se osallistui aktiivisesti Luovan työn tekijät ja yrittäjät (Lyhty) -projektin toimintaan.

Yhdistys järjesti tuottajille keskustelutilaisuuden hyvitysmaksusta.